

דוד, יסורין, קציר וחסד
 הרב מואיז נבון

מסכתות קטנות מסכת סופרים פרק יד -

... **ברות**, במוצאי יום טוב הראשון של **עצרת** עד חציו, ומשלים במוצאי יום טוב האחרון, ...

~ טעמי המנהג ~

דף על הדף בבא בתרא דף קמז עמוד א - הטעם שלומדים רות בעצרת, לפי שממנה יצא **דוד** המלך ע"ה שנולד בעצרת, כי כל מגילת רות לא נכתבה אלא בשביל יחוס דוד המלך ע"ה, ...

ילקוט שמעוני רות רמז תקצו - ומה ענין רות אצל עצרת שנקראת בעצרת בזמן מתן תורה, ללמדך שלא נתנה תורה אלא על ידי **יסורין** ועוני ...

ספר המנהגים (טירנא) הגהות המנהגים חג השבועות - (נב) לפי שבעז התחתן לרות **בקצירת**

תבואתו. ופרשת אמור במועדים בענין שבועות דכתיב (ויקרא כג, כב) ובקצרכם וכו'. וגם מגילת רות מדברת **בחסד** ושבועות הוא יום מתן תורתנו שהיא חסד בתחילתה ובאמצעיתה ובסופה כדאיתא בתנחומא.

- **רות א, ח -** ותאמר נעמי לשתי כלתיה לכה שבה אשה לבית אמה <יעשה> יעש יקוק עמכם **חסד** כאשר עשיתם עם המתים ועמדי:
- **רות ב, כ -** ותאמר נעמי לכלתה ברוך הוא ליקוק אשר לא עזב **חסדו** את החיים ואת המתים ותאמר לה נעמי קרוב לנו האיש מגאלנו הוא:
- **רות ג, י -** ויאמר ברוכה את ליקוק בתי היטבת **חסדך** האחרון מן הראשון לבלתי לכת אחרי הבחורים אם דל ואם עשיר:

רות רבה (וילנא) פרשה ב

א"ר זעירא מגילה זו אין בה לא טומאה ולא טהרה ולא איסור ולא היתר. ולמה נכתבה? ללמדך כמה שכר טוב לגומלי **חסדים**.

~ הלכות נלמדות ~

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף ז עמוד א

תנא: מנין לברכת חתנים בעשרה? שנאמר: ויקח עשרה אנשים מזקני העיר ויאמר שבו פה וישבו.

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף מז עמוד ב

ואין מרבים עליו, ואין מדקדקים עליו. אמר רבי אלעזר: מאי קראה? דכתיב: ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה, אמרה לה: אסיר לך תחום שבת! אשר תלכי אלך. אסיר לך יחוד! כאשר תליני אליך. מפקדין שש מאות וי"ג מצות! עמך עמי. אסיר לך עבודת כוכבים! ואלהך אליהי. ארבע מיתות נמסרו לב"ד! כאשר תמותי אמות. ב' קברים נמסרו לב"ד! וישם אקבר. ...

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נד עמוד א

והתקינו שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם, שנאמר: והנה בעז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים: ה' עמכם, ויאמרו לו: יברכה ה'.

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף מז עמוד א

לקים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו. - מי נתן למי? - בועז נתן לגואל. רבי יהודה אומר: גואל נתן לבעז.

~ שתי הלכות של גאולה ~

(1) גאולת שדה אחוזה

רות פרק ד

(א) ובעז עלה השער וישב שם והנה הגאל עבר אשר דבר בעז ויאמר סורה שבה פה פלני אלמני ויסר וישב: (ב) ויקח עשרה אנשים מזקני העיר ויאמר שבו פה וישבו: (ג) ויאמר לגאל חלקת השדה אשר לאחינו לאלימלך מכרה נעמי השבה משדה מואב: (ד) ואני אמרתי אגלה אונד לאמר קנה נדף הישבים ונגד זקני עמי אם תגאל גאל ואם לא יגאל הגידה לי <ואדע> ואדעה כי אין זולתך לגאול ואנכי אחריך ויאמר אנכי אגאל:

ויקרא כה - (כה) כי ימוך אחיד ומכר מאחזתו ובא גאלו הקרב אליו וגאל את ממכרו אחיו: (כו) ואיש כי לא יהיה לו גאל והשיגה דו ומצא כדי גאלתו: (כז) וחשב את שני ממכרו והשיב את העדף לאיש אשר מכר לו ושב לאחזתו: (כח) ואם לא מצאה דו די השיב לו והיה ממכרו ביד הקנה אתו עד שנת היובל ויצא ביבל ושב לאחזתו: ס

רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק יא
הלכה א – ארץ ישראל - המתחלקת לשבטים - אינה נמכרת לצמיתות שנאמר והארץ לא תמכר לצמיתות **כפי לי הארץ** כי גרים ותושבים אתם עמדי, ואם מכר לצמיתות שניהם (1) עוברין בלא תעשה, (2) ואין מעשיהן מועילין אלא תחזור השדה לבעליה ביובל. ...

ויקרא פרק כו
(ג) **אם בחקתי תלכו** ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם: ... וישבתם לבטח בארצכם: ... (יד) ואם לא תשמעו לי ולא תעשו את כל המצות האלה: (טו) **ואם בחקתי תמאסו** ... (לג) ואתכם אצרה בגוים ... (לד) אז תרצה הארץ את שבתתיה

(2) חיוב ה"יבום" יחד עם גאולת שדה אחוזה

(ה) ויאמר בעו ביום קנותך השדה מיד נעמי ומאת רות המואביה אשת המת <קניתי> **קניתי** להקים שם המת על נחלתו: (ו) ויאמר הגאל לא אוכל <לגאול> לגאל לי פן אשחית את נחלתי גאל לך אתה את גאלתי כי לא אוכל לגאל: ...

דברים פרק כה - (ה) כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם וכן אין לו לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה ובא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה: (ו) והיה הבכור אשר תלד **יקום על שם אחיו המת** ולא ימחה שמו מישראל:

בראשית פרק לח - (ח) ויאמר יהודה לאונן בא אל אשת אחיד ויבם אתה **והקם זרע לאחיד**: ... (טז) ויט אליה אל הדרך ויאמר הבה נא אבוא אלך כי לא ידע כי כלתו הוא ... (כז) ויהי בעת לדתה והנה תאומים בבטנה: (כח) ויהי בלדתה ויתן יד ותקח המילדת ותקשר על דו שני לאמר זה יצא ראשונה: (כט) ויהי כמשיב דו והנה יצא אחיו ותאמר מה פרצת עליך פרץ ויקרא שמו פרץ: (ל) ואחר יצא אחיו אשר על דו השני ויקרא שמו זרח: ס

(ט) ויאמר בעו לזקנים וכל העם עדים אתם היום כי קניתי את כל אשר לאלימלך ואת כל אשר לכליון ומחלון מיד נעמי: (י) וגם את רות המואביה אשת מחלון קניתי לי לאשה **להקים שם המת על נחלתו** ולא יפרת שם המת מעם אחיו ומשער מקומו עדים אתם היום: (יא) ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים יתן יקום את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתייהם את בית ישראל ועשה חיל באפרתה וקרא שם בבית לחם: (יב) ויהי ביתך כבית פרץ אשר ילדה **תמר ליהודה** מן הזרע אשר יתן יקום לך מן הנערה הזאת:

רמב"ן בראשית פרק לח פסוק ח
... וחכמי ישראל הקדמונים מדעתם הענין הנכבד הזה, **הנהיגו** לפנים בישראל לעשות המעשה הזה **בכל יורשי הנחלה**, באותם שלא יהיה בהם איסור השאר, וקראו אותו גאולה, וזהו ענין בועז: ...

יבמות דף כד עמוד א [עם תרגום/פירוש חברותא]
תנו רבנן: כתיב בפרשת יבום ... "יקום על שם אחיו" [והיינו] לנחלה. ... אתה אומר לנחלה. או אינו, אלא הכוונה כפשוטו של מקרא, שמדובר בבן הנולד לו מהיבמה, שקם הבן של היבם לשם של האח המת. שאם קראו לאח המת יוסף - קורין אותו יוסף. ואם היה שמו יוחנן - קורין אותו יוחנן. ומנלן לדרוש את הפסוק אחרת מפשוטו של מקרא, ולומר שירוש היבם את נחלת המת? נאמר כאן בפרשת יבום "יקום על שם אחיו". ונאמר להלן, בצווי יעקב, שיהיו אפרים ומנשה נוטלים חלק ככל השבטים "על שם אחיהם יקראו בנחלתם". ודרשינן גזירה שוה: מה "שם", האמור להלן, הוא "שם" לגבי נחלה. אף "שם" האמור כאן ביבום, הכוונה לנחלה של היבם. ... אמר רבא: אף על גב דבכל התורה כולה, אין מקרא יוצא מידי פשוטו, ומתקיים גם הפשט. הכא, אתאי גזירה שוה "שם - שם", **והוציאה מפשטיה לגמרי**, ואין צריך לקרות את שם הבן הנולד לו כשם אחיו המת [וכתב רש"י שכך למד זאת מרבנן].

• ארץ ישראל, עם ישראל, תורת ישראל << גאולה

Yossi Prager, Megillat Ruth: A Unique Story of Torat Hesed, Tradition

What emerges from Megillat Ruth is a story of hesed that is deeply rooted in halakhic values. The halakhot derived from the megilla are not by hermeneutics but by example: Ruth's declaration of commitment to the Jewish people; Boaz's greeting to his workers; the application of the biblical laws of leket, shikh'ha and pe'a; finally, the wedding party assembled by Boaz for his betrothal to Ruth. It is in this sense that Rav Ze'ira asserted that the megilla "does not contain within it laws of purity or impurity, the permissible or the impermissible." The law is not the point of the megilla but the context, the framework for a way of life that elicits the human goodness that characterizes the story.